

Σύντομη απεικόνιση του τομέα των οσπρίων στην ΕΕ και στην Ελλάδα

Δρ Α. Περδικάρης, Ε. Πετρή¹ MBA και Δρ Π. Τριβέλλας²

¹ Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Εξέλιξης και Ολοκλήρωσης (ΕΙΕΟ)

² Τμήμα Διοίκησης Συστημάτων Εφοδιασμού, ΤΕΙ Στερεάς Ελλάδας

Εισαγωγή

Τα όσπρια και τα σιτηρά ως είδος διατροφής συνδέονται με διάφορους τρόπους, καθώς διαθέτουν υψηλή διατροφική αξία λόγω της ιδιαίτερα ικανοποιητικής περιεκτικότητας σε πρωτεΐνες μεγάλης βιολογικής αξίας, και σε υδατάνθρακες που απορροφά βραδέως ο οργανισμός μας και συνεπώς μπορούν να αξιοποιηθούν και από διαβητικούς. Επιπροσθέτως, περιλαμβάνουν σε σχετικά υψηλή περιεκτικότητα σειρά βιταμινών.

Τα όσπρια έχουν μια ευρεία ποικιλία χρήσεων, όπως στις ζωοτροφές, ενώ συχνά οι τιμές τους επηρεάζονται από τις αντίστοιχες τιμές των σιτηρών. Σε παγκόσμιο επίπεδο, σύμφωνα με τους εμπειρογνώμονες του Διεθνούς Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας/ΔΟΤΓ (Food and Agriculture Organization, FAO), τα όσπρια σε συνδυασμό με τα δημητριακά θα μπορούσαν να αποτελέσουν μια λύση για την ασφάλεια των τροφίμων, η οποία αναδεικνύεται σ' ένα σημαντικό ζήτημα σήμερα.

Από την άποψη της πρωτογενούς παραγωγής οσπρίων, η καλλιέργειά τους σε συνδυασμό με δημητριακά ως ένα σύστημα εναλλαγής καλλιεργειών με σκοπό την αύξηση των αποδόσεων και εμπλουτισμό του εδάφους με άζωτο, μέσω συμβιωτικών μηχανισμών των φυτών-μικροβίων αποτελεί βέλτιστη πρακτική.

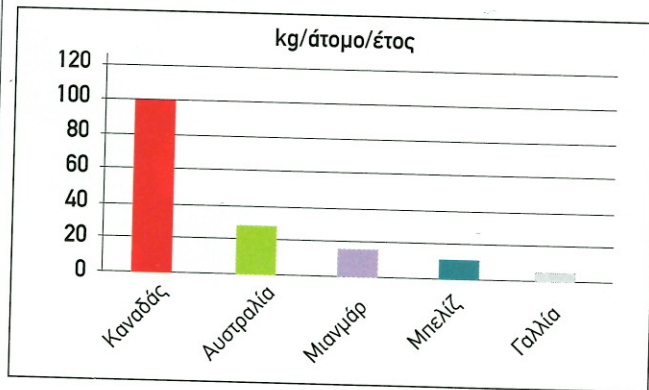
Ιστορικά δεδομένα σε Παγκόσμιο και Ευρωπαϊκό επίπεδο

Εκτιμάται ότι 795 εκατομμύρια άνθρωποι υποσιτίζονται. Συνεπώς, η επισιτιστική ασφάλεια αποτελεί έναν κρίσιμο παράγοντα για την επίλυση του προβλήματος. Τα όσπρια μπορούν να συμβάλουν καταλυτικά στην αντιμετώπιση της πρόκλησης της επισιτιστικής ασφάλειας. Αναγνωρίζοντας αυτές τις προοπτικές και τον σημαντικό ρόλο τους, ο ΔΟΤΓ/FAO κήρυξε το έτος 2016 ως «έτος των οσπρίων» (<http://www.fao.org/pulses-2016/en/>).

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΔΟΤΓ/FAO για την επισιτιστική ασφάλεια (FAO Food Security Data, 2012), οι πέντε χώρες με

Για την Ελλάδα η ετήσια κατά κεφαλή κατανάλωση αντιστοιχεί σε 0,1 kg/άτομο/έτος, η οποία είναι από τις χαμηλότερες, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι χώρες με τις χαμηλότερες τιμές αντιστοιχούν περίπου στο μηδέν.

Οι τελευταίες πέντε είναι: Ζιμπάμπουε, Γκάμπια, Ερυθραία, Βενεζουέλα και Κούβα με μηδενική τιμή.

την υψηλότερη κατανάλωση οσπρίων ανά άτομο στο σύνολο του πληθυσμού κατ' έτος (Γράφημα), είναι ο Καναδάς με κατανάλωση 104.4 kg/άτομο/έτος, και ακολουθούν η Αυστραλία (33.2), η Μιανμάρ (22.7), η Μπελίζ (17.6) και η Γαλλία (10.6 kg/άτομο/έτος). Ειδικότερα περιλαμβάνονται στην ποσότητα αυτή, οι εμπορικές συναλλαγές, η επισιτιστική βοήθεια που χορηγείται σε συγκεκριμένους όρους, οι ποσότητες που δωρίζονται, καθώς και οι εκτιμήσεις των μη καταγεγραμμένων συναλλαγών. Γενικά, τα αριθμητικά στοιχεία αναφέρονται σε όρους καθαρού βάρους, δηλαδή εκτός από το βάρος της συσκευασίας και περιλαμβάνουν όλες τις κινήσεις έξω από τη χώρα ενός

Εκταση (1000Ha) 1955

Εκταση (1000Ha) 2014

εμπορεύματος κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς.

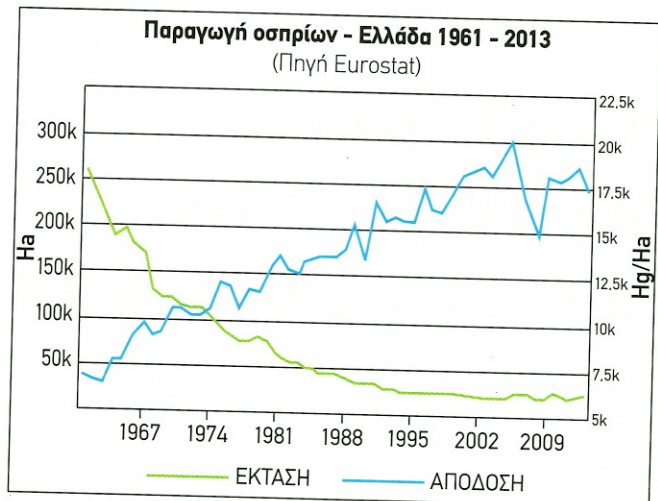
Όπως μπορεί να γίνει αντιληπτό από τους χάρτες που παρουσιάζονται και αφορούν τα έτη 1955 και 2014, είναι προφανές ότι υπήρξε στην ΕΕ μια έντονη ανακατανομή της καλλιέργειας των οσπρίων μεταξύ των Κρατών Μελών.

Από το 1955 έως το 2014 υπήρξε μια ραγδαία αύξηση στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ στην καλλιέργεια οσπρίων. Το 2014 η Γαλλία ήταν ο μεγαλύτερος παραγωγός οσπρίων της ΕΕ. Με βάση ιστορικά στοιχεία οι καλλιέργειες που σπέρνονται και συγκομίζονται περισσότερο για την περικοκτικότητα τους σε πρωτεΐνες, περιλαμβάνουν κυρίως τα μπιζέλια, τα φασόλια, τα γλυκά λούπινα καθώς και άλλα όσπρια όπως τα ξηρά φασόλια,

ρεβίθια, φακές, λαθούρια, κ.λπ.

Μεταξύ των δύο ετών αναφοράς του παρόντος άρθρου, δηλ. 1955 και 2014, στις αρχές της δεκαετίας του 1970 παρουσιάζεται δραματική αύξηση της καλλιέργειας στην Ισπανία, καθιστώντας την σημαντική παραγωγό χώρα στην εν λόγω ομάδα προϊόντων και στη συνέχεια στη δεκαετία του 1990 έχουμε την είσοδο αντίστοιχα των Σκανδιναβικών χωρών. Ουσιαστικά ο χάρτης των καλλιεργούμενων εκτάσεων από τότε (1990) δεν έχει αλλάξει ιδιαίτερα μέχρι και σήμερα.

Σε επίπεδο ΕΕ-28 τα όσπρια καλλιεργήθηκαν σε 1,5 εκατομμύρια εκτάρια (1% της συνολικής καλλιεργήσιμης γης) και η παραγωγή τους ανήλθε σε 3,2 εκατομμύρια τόνους (2014).

Ειδικότερα, η παραγωγή σε κτηνοτροφικά μπιζέλια και κουκιά ήταν 1,3 εκατομμύρια τόνους για το καθένα. Η παραγωγή και η καλλιεργήσιμη έκταση οσπρίων διέφερε σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών.

Ως προς την συνολική παραγωγή οσπρίων το έτος 2014, η Γαλλία ήταν ο μεγαλύτερος παραγωγός οσπρίων (26,6% του συνόλου της ΕΕ-28). Ειδικότερα, η Γαλλική παραγωγή μπιζελιών αντιπροσώπευσε σχεδόν το ήμισυ (41%) του συνόλου της ΕΕ-28, ακολουθούμενη από τη Γερμανία (12,1%) και το Ηνωμένο Βασίλειο (9,8%). Το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν ο μεγαλύτερος παραγωγός στον τομέα των φασολιών για το ίδιο έτος, αντιπροσωπεύοντας το 35,1% του συνόλου της ΕΕ-28, ακολουθούμενο από τη Γαλλία (21,9%) και την Ιταλία (10,8%).

Ως προς την έκταση η Ισπανία και μόνο αντιπροσώπευε σχεδόν το ένα τρίτο της συνολικής έκτασης των ξηρών οσπρίων

το 2014 σε επίπεδο ΕΕ με πάνω από 0,4 εκατομμύρια εκτάρια, σχεδόν διπλάσια έκταση από την Γαλλία.

Καλλιέργεια και παραγωγή οσπρίων στην Ελλάδα

Το διπλανό Γράφημα παρουσιάζει την εξέλιξη της παραγωγής οσπρίων στην Ελλάδα από το 1961 έως το 2013. Είναι προφανές ότι υπάρχει τεράστια απόκλιση τα τελευταία 30 χρόνια στην παραγωγή οσπρίων, που μπορεί να εκληφθεί και ως πρόκληση και ευκαιρία για την ανάπτυξη του τομέα και την αύξηση της καλλιεργουμένης έκτασης (Πηγή: Eurostat).

Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι οι αποδόσεις το 1961 ήταν πολύ χαμηλότερες από ότι σήμερα, οι δυνατότητες αύξησης της παραγωγής των οσπρίων στην Ελλάδα είναι εντυπωσιακές.

Το παρόν άρθρο περιλαμβάνει συμπεράσματα του προγράμματος με τίτλο: Green Logistics e-Training in Cereal/Rice Sector (Erasmus+ KA2 VET 2015-1-EL01-KA202-014015), που μεταξύ άλλων στοχεύει στη χαρτογράφηση της εφοδιαστικής αλυσίδας των δημητριακών.

Ολοκληρώνεται τον Ιούλιο του 2018 και αποτελεί ένα πρωτόπλο εκπαιδευτικό πρόγραμμα εξ' αποστάσεως επαγγελματικής κατάρτισης στην παρούσα χρονική περίοδο στην Ελλάδα, με θέμα την «πράσινη εφοδιαστική (green logistics) στον τομέα της γεωργίας. Το εκπαιδευτικό υλικό θα είναι διαθέσιμο σε 4 γλώσσες (Αγγλικά, Ελληνικά, Ισπανικά και Πορτογαλικά). Από την Ελλάδα συμμετέχουν ο δικαιούχος του προγράμματος (ΤΕΙ Στερεάς Ελλάδας) και άλλοι δύο εταίροι, ενώ ένας από την Ισπανία, την Πορτογαλία και την Κύπρο αντίστοιχα. Περισσότερες πληροφορίες θα είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα <http://greenlogistics.training> και στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου info@greenlogistics.training. ■

GREEN
LOGISTICS

Green Logistics
e-training in Cereal/Rice Sector
(2015-1-EL01-KA202-014015)
www.greenlogistics.training

Erasmus+

This project is funded by the European Union.